

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความ
สมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

แรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 14 จังหวัดแพร่

โดย

นายสงวน กันตะบุตร

ตุลาคม 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์กิตติพงษ์ ไตรธิรกุล

ภาควิชา/คณะ:

ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึง 1) ลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในจังหวัดแพร่ 2) ระดับของแรงจูงใจในแต่ละชนิด ที่ทำให้เกษตรกรมีความสนใจมากที่สุดในการเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ในจังหวัดแพร่ 3) ความสัมพันธ์ของชนิดแรงจูงใจ ที่ทำให้เกษตรกรมีความสนใจมากที่สุดในการเข้าร่วมโครงการกับลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในจังหวัดแพร่ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือเกษตรกรผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ในจังหวัดแพร่ จำนวน 134 ราย ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบ simple random sampling ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากประชากร จำนวน 200 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและผ่านการทดสอบความตรงและความเที่ยงแล้ว จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.54 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 50 ปี (49.92 ปี) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีแรงงานในครอบครัวที่สามารถใช้แรงงานทำการเกษตรได้เฉลี่ยประมาณ 2 คน (2.29) มีรายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 36,658.66 บาทต่อปี โดยมีขนาดพื้นที่จัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าว เฉลี่ย 8.69 ไร่ ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนมากใช้สินเชื่อการเกษตรในการจัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าว และใช้แหล่งสินเชื่อจากสถาบันการเงิน มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีประสบการณ์การฝึกอบรม มากกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการมากกว่า 4 ปี ส่วนมากได้รับรู้ข่าวสารด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว จากเจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชและผู้ให้ข้อมูลได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชในรอบปี 2542 เฉลี่ย 2.81 ครั้ง

จากผลการวิจัยแรงจูงใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 14 จังหวัดแพร่ ทั้ง 4 ชนิด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจในระดับมากทั้ง 4 ชนิด โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ แรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุ (ค่าเฉลี่ย 4.19) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (ค่าเฉลี่ย 4.15) แรงจูงใจใฝ่ชื่อเสียง (ค่าเฉลี่ย 3.99) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ค่าเฉลี่ย 3.96)

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของชนิดแรงจูงใจ ที่ทำให้เกษตรกรมีความสนใจมากที่สุดในการเข้าร่วมโครงการคือแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุกับลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในจังหวัดแพร่ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา แรงงานในครอบครัว สภาพการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร การใช้สินเชื่อการเกษตร ประสบการณ์การฝึกอบรม ประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การรับข่าวสารของเกษตรกร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืช ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับแรงจูงใจใฝ่ผลประโยชน์ทางวัตถุของเกษตรกร

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Extension

MOTIVATION OF FARMERS IN JOINING RICE SEED PRODUCTION PROJECT
AT 14th SEED CENTER, PHRAE PROVINCE, THAILAND

By

SANGUAN KANTABUT

OCTOBER 2000

Chairman: Mr. Kittipong Towthirakul
Department/Faculty: Department of Agricultural Extension,
Faculty of Agricultural Business

The objectives of this research were to examine 1) personal and socio-economic characteristics of farmers joining the rice seed production project in Phrae province; 2) the level of each type of motivation causing these farmers to be highly interested in joining the project; and 3) relationship between types of motivation and their personal and socio-economic characteristics. The respondents consisted of 134 farmers having authority in decision-making in joining the rice seed production project in Phrae province and selected by simple random sampling with 95 percent reliability from the total population of 200. The data was gathered mainly through pretested interview schedules and analyzed with the use of the SPSS/PC⁺.

The results of the study showed that most of the respondents were male (92.54%), about 50 years of age on average (49.92 years). Most of them finished secondary education and had an average of 2 persons (2.29) contributing to farm labor and obtained average income of 36,658.66 Baht per year from selling rice seeds. They

---

had an average rice growing area of 8.69 rai and most of them owned the land cultivated. They were found to use agricultural credits in rice seed propagation and they obtained loans from financial institutions. More than one-half of the respondents were members of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. Most of them had training experience and more than 50% have been participating in the project for more than 4 years. The respondents obtained information about rice seed production from officers of the Seed Propagation Center and they were found to have contacted these officers at an average of 2.81 times in 1999.

The results also revealed the types of motivation causing the respondents to be highly interested in joining the rice seed production project and ranked from the highest to lowest means: material gain motivation (average 4.19) affiliation motivation (average 4.15), prestige motivation (average 3.99) and achievement motivation (average 3.96)

An analysis of the relationship between motivation causing the respondents to be highly interested in joining the rice seed production project i.e. material gain motivation, and their personal and socio-economic characteristics showed that sex, age, education, household farm labor, land holding, size of cultivated area, use of agricultural loans, training experience, experience in project participation, income, group membership, access to information and frequency of contacting officers of the Seed Propagation Center were not significantly correlated with the respondents' material gain motivation.